

2018/19

ROVDJURSINVENTERING VARG

Små förändringar i vargstammen

Resultatet från inventeringsperioden 2018/19 visar att det fanns 300 vargar i Sverige. Det är en marginell förändring från förra vintern då inventeringsresultatet visade cirka 305 vargar.

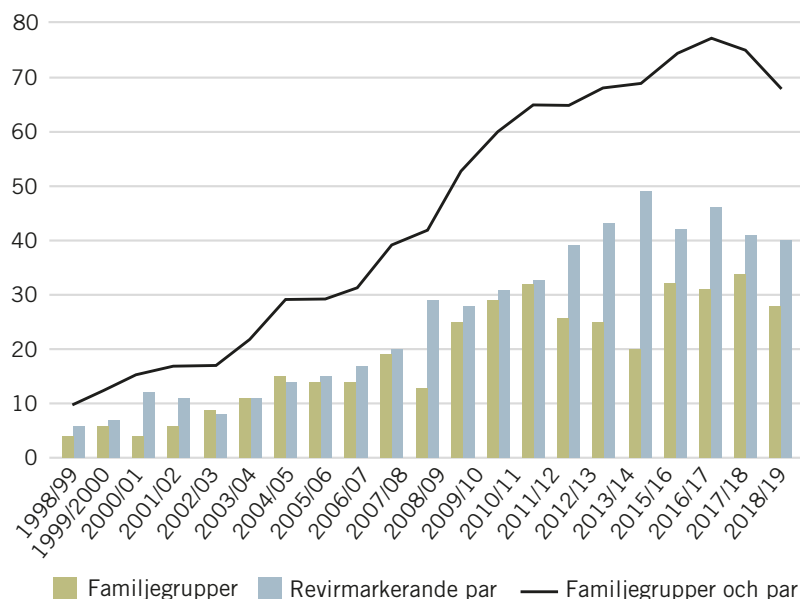
Det totala antalet vargar i Skandinavien inventeringsperioden 2018/19 beräknas till cirka 380 vargar inklusive de vargar som dött under samma period. Osäkerhetsfaktorn (konfidensintervallet) ligger mellan 300 och 494 vargar. I Sverige beräknas antalet vargar till 300 med ett konfidensintervall mellan 237 och 390. Det är en marginell förändring i Sverige från förra året.

Dokumenterat döda vargar

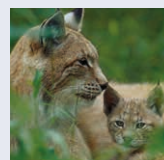
Under inventeringsperioden 1 oktober 2018 – 31 mars 2019 har 10 vargar dokumenterats döda i Sverige. Hur många vargar som dör totalt är okänt eftersom det inte går att hitta alla djur som dör.

Figuren visar utvecklingen av antalet familjegrupper (vargpar med valpar) och revirmarkerande par (vargpar utan valpar).

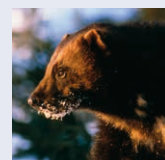
FAMILJGRUPPER OCH VARGPAR I SKANDINAVIEN FRAM TILL 2018/19

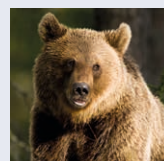
KÄLLA: VILTSKADECENTER OCH ROVDATA

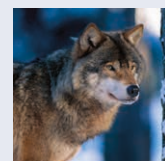
Lodjur

Järv

Björn

Varg

Övervakning och inventering av rovdjur

Sedan 2012 inventeras järv och lodjur med en gemensam metodik för Sverige och Norge. Sedan hösten 2014 finns även gemensam metodik även för varg. Rovdjursstammarna inventeras årligen för att veta hur stora stammarna är och var rovdjuren finns. Kunskapen om djuren är nödvändig för att kunna genomföra en hållbar och långsiktig viltförvaltning och utgör bland annat grund för beslut om jakt, för förebyggande åtgärder och för ersättning till samebyarna för förekomst av rovdjur.

Fortsatt inavel i vargstammen

Efter att inavelsgraden sjunkit från 0,31 till 0,23 bland familjegrupper i Skandinavien mellan 2005 och 2016 visar vargstammen en ökning av inavelsgraden de senaste två åren. Den genomsnittliga inavelsgraden för familjegrupper i Skandinavien är 0,25 vilket är en ökning med 0,02 från 2016. Vargar från den finskryska populationen är viktiga för att minska inaveln i den skandinaviska vargstammen. De finskryska vargar som dokumenterats under årets inventering, är:

- Tre nya finskryska vargar dokumenterades, alla i norra Skandinavien utanför reproduktionsområdet. Två upptäcktes under hösten i Finnmark, Norge och båda fälldes vid skydds jakt i renskötselområdet i Norge. I mitten av april 2019 dokumenterades en ny finskrysk hanvarg i Norrbottens län i Sverige via genetiska analyser av urinprov som samlats in vid spårning. Därefter har vargen inte återfunnits.
- Den kända finskryska vargtiken i Tiveden-reviret i Örebro län fanns fortsatt kvar i reviret. Vargtiken födde våren 2018 en kull med valpar och en intakt familjegrupp med föräldrar och valpar har dokumenterats i reviret under vintern, i likhet med i fjol.

Hur vet man hur många vargar det finns?

Inventeringar utifrån fastställda metoder gör det möjligt att följa vargstammens utveckling från år till år. Storleken på den totala vargpopulationen i Skandinavien uppskattas genom att utgå från antalet föryngringar (revir med årsvalpar) av varg som dokumenteras under vinterns inventeringar. Eftersom hela populationen inte inventeras tillämpas en omräkningsfaktor som gör att man kan beräkna den totala populationens storlek under inventeringsperioden.

Den totala populationen omfattar individer i familjegrupper och par, övriga stationära vargar samt vandringsvargar. Huvuddelen av populationen utgörs av vargar i familjegrupper och par. Den omräkningsfaktor som används i dag baseras på inventeringsdata från åren 2000/01, 2001/02, 2002/03. Omräkningsfaktorn togs fram genom att dela totala antalet vargar med antalet föryngringar. Denna beräkning gav en omräkningsfaktor på 10 med en variation på 9,2–10,7. I den beräknade totalpopulationen inkluderas antalet vargar som dokumenterats döda under inventeringsperioden.

Utvärdering av omräkningsfaktorn

I april 2019 presenterade en forskargrupp vid Norges miljø- og biovitenskapelige universitet en omräkningsfaktor baserad på tidigare års insamling av DNA och undersökningar av döda rovdjur. Denna nya omräkningsfaktor har därefter utvärderats av en internationell expertgrupp i förhållande till nuvarande faktor samt den omräkningsfaktor som beräknats av Skandulv år 2016. Expertgruppen fann att omräkningsfaktorer medför stor osäkerhet vid populationsbestämning och rekommenderade Naturvårdsverket att undersöka möjligheten att använda insamlat DNA och döda rovdjur för att bestämma populationens storlek istället för att använda omräkningsfaktorer. Under tiden denna möjlighet undersöks bör dagens omräkningsfaktor användas.

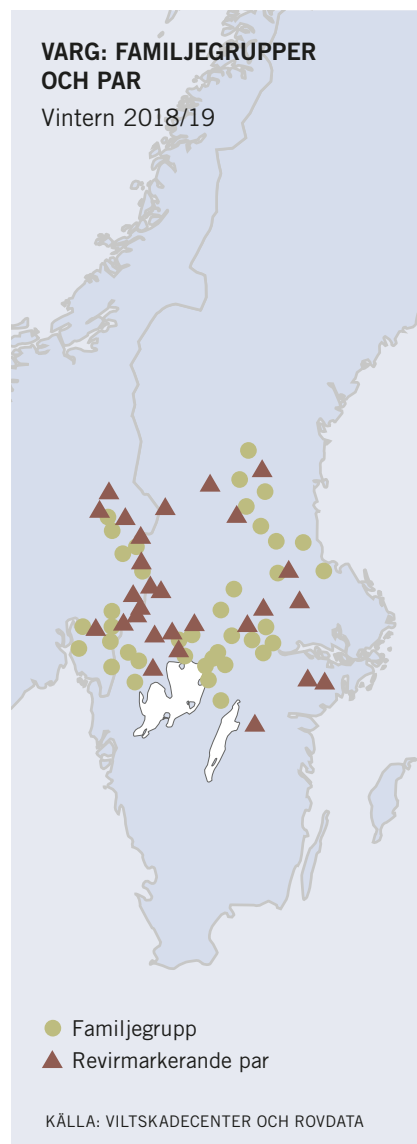
Var finns vargarna?

Sverige delar vargpopulationen med Norge och den största delen av populationen återfinns i Sverige. Den finns framför allt i Mellansverige koncentrerad till Värmlands, Dalarnas, Örebro, Gävleborgs, Västmanlands och delar av Västra Götalands län. Vargar som lämnar sitt födelserevir kan röra sig över stora arealer och kan därför dyka upp varsohelst på den skandinaviska halvön.

Den svenska rovdjurspolitiken som beslutats av riksdagen i december 2013 innebär bland annat att vargen ska finnas i sitt naturliga utbredningsområde, både i södra och norra Sverige. Undantaget är i renskötseområdet där förekomsten av varg ska begränsas till områden där den gör minst skada.

Hur används inventeringsresultaten?

Inventeringarna ger kunskap om rovdjursstammarnas storlek, var de lever och hur stammarna utvecklas över tid. Bra underlag är nödvändiga för att det ska vara möjligt att bedriva en ansvarsfull och långsiktig hållbar förvaltning av de stora rovdjuren. Inventeringsresultaten ska ge underlag för uppföljning av nationella och regionala mål för rovdjursstammarnas status och utveckling. Resultaten ligger bland annat till grund för ersättning för rovdjursförekomst till samebyar och beslut om jakt samt för planering av skadeförebyggande åtgärder.

Så här inventeras vargarna

Inventering av varg sker från första oktober till sista mars varje år (inventeringsperioden). Inventeringarna görs för att fastställa antalet familjegrupper, revirmarkerande par och om det förts nya valpar i ett revir (föryngring). Om inventeringsperioden är 2018/19 så inventerar man vuxna vargar och de valpar som föddes på våren 2018. Valpar som är födda våren 2019 inventeras kommande vinter, det vill säga inventeringsperioden 2019/20. Varg inventeras på vintern med hjälp av spårning på snö och DNA-analyser från spillning och urin. Vid snöspårningen dokumenteras olika revirmarkeringar samt spår från olika vargar. Förutom spårning och DNA-analyser används även information från vargar som är märkta med sändarhalsband i forskningssyfte samt information från DNA-analyser av döda vargar. Vargar som inte hävdar revir inventeras endast inom renkötselområdet där antal vargindivider per sameby ligger till grund för ersättning för rovdjursförekomst.

Vem gör vad i inventeringsarbetet?

Flera myndigheter och organisationer är delaktiga i rovdjursövervakningen. Länsstyrelserna ansvarar för inventeringarna av varg och de andra stora rovdjuren på regional nivå. Länsstyrelsen dokumenterar och kontrollerar de rovdjursobservationer som har betydelse för inventeringsresultaten. All dokumentation sparas i databasen Rovbase. Länsstyrelsernas rovdjursinventeringar i renkötselområdet bedrivs i nära samarbete med landets 51 samebyar som är delaktiga i inventeringarna av stora rovdjur i fält.

Svenska Jägareförbundet bidrar också i inventeringsarbetet bland annat genom att registrera rovdjursobservationer i samband med jakten och bistå länsstyrelsen i inventeringar. Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) samlar in data och prover från döda rovdjur så att andra myndigheter och institutioner får de data och prover som efterfrågas. Viltskadecenter granskar och sammanställer sedan inventeringsresultaten på uppdrag av Naturvårdsverket som sedan fastställs av Naturvårdsverket.

Databaser för inventering

I arbetet med rovdjursinventeringarna har viltförvaltningen tillgång till den gemensamma norsk-svenska databasen Rovbase. Inventeringsdata som inte omfattas av sekretess finns tillgängliga även för allmänheten om till exempel döda rovdjur och resultat från DNA-analyser.

www.rovbase.se

För att omhänderta allmänhetens observationer har Rovdata i Norge i samarbete med Naturvårdsverket utvecklat den gemensamma databasen Skandobs med tillhörande mobilapp där vem som helst kan rapportera observationer av stora rovdjur.

www.skandobs.se